

Förslag med fokus
på vägledning och
internationella och
interkulturella lärandemål

Förslag utarbetade
inom EU-projektet *The
Academic Value of Mobility*

Åtgärder för att öka antalet utresande utbytesstudenter

Universitets- och
högskolerådet

www.uhr.se

Åtgärder för att öka antalet utresande utbytesstudenter

Förslag med fokus på vägledning och internationella och interkulturella lärandemål

Förslag utarbetade inom EU-projektet *The Academic Value of Mobility*

Åtgärder för att öka antalet utresande utbytesstudenter

Förslag med fokus på vägledning och internationella och interkulturella lärandemål
Förslag utarbetade inom EU-projektet *The Academic Value of Mobility*

Universitets- och högskolerådet 2016

Text: Anders Ahlstrand och Annika Ghafoori

Avdelningen för analys, främjande och tillträdesfrågor

Grafisk form: Alexander Florencio • Foto: Eva Dalin

Tryck: E-Print, Stockholm, april 2016

ISBN 978-91-7561-034-4

För mer information om myndigheten och våra publikationer, se **www.uhr.se**.

Rapporten är publicerad med stöd från Europeiska Kommissionen inom programmet Erasmus+. Innehållet i publikationen speglar författarnas åsikter och Kommissionen kan inte hållas ansvarig för dess innehåll eller användandet därav.

Innehåll

Sammanfattning	5
Uppdraget	7
Åtgärder som kan öka andelen utresande utbytesstudenter	7
Fokus på vägledning och lärandemål	7
Bakgrund	8
Fler studenter bör åka på utbytesstudier	8
Många ungdomar vill studera utomlands men mer stöd behövs	8
Vägledningen kan utvecklas	9
Åtgärder som tydliggör den akademiska nyttan	11
Formulera lärandemål som innehåller internationella och interkulturella aspekter	11
Formulera specifika mål för utbytesperiod	12
Åtgärder som tydliggör utbytesmöjligheterna	14
Se över de egna utbildningsplanerna och identifiera och tydliggör möjligheter till utbyten, exempelvis genom mobilitetsfönster	14
Identifiera kurser/kurspaket vid respektive partneruniversitet som kan läsas under ett utbyte	15
Vägledningsåtgärder för att öka antalet utresande utbytesstudenter	16
Erbjud studenter proaktiv vägledning om hur utbyten kan passa in för att uppnå målen för utbildningen	16
Formulera en gemensam målsättning och tydliga riktlinjer för vägledning om utbyten utifrån studentens utbildning och examenskrav	18
Samordna vägledningsverksamheten	18
Utse lärare med särskilt ansvar för vägledning	19
Utveckla kompetens och intresse för internationalisering och utbyten bland personal med vägledningssuppgifter	19
Åtgärder i vägledningsprocessen	20
Vägled före, under och efter mobilitet	20
Använd studentenkäter som underlag vid vägledning	21
Erbjud vägledningstillfällen som innehåller samtal om utbyte	21
Upprätta en plan för reflektion och studieplanering	21
Erbjud återkommande rådgivnings-/vägledningstillfällen under hela utbildningen	22
Pilotprojekt vid tre svenska lärosäten	24
Tre lärosäten har prövat delar av projektets förslag	24
Sammanfattning av pilotprojektets resultat	24
Pilot 1 – "Proaktiv studievägledning" vid Örebro universitet	25
Pilot 2 – "Proaktiv studievägledning samt lärandemål som inkluderar internationella och interkulturella aspekter" vid Linköpings universitet	28
Pilot 3 – "Lärandemål som inkluderar internationella och interkulturella aspekter samt inrättande av mobilitetsfönster" vid Lunds universitet	31
Projektorganisation	34

Bilagor	36
Bilaga 1: Studentenkät för studenter antagna till Filmprogrammet och programmet Offentlig förvaltning och ledning vid Örebro universitet	36
Bilaga 2A: Introduktionskurs vid Aalto-universitet i Finland	37
Bilaga 2B: Introduktionskurs, Hanken i Finland	39
Bilaga 3: Diskussionspunkter vid gruppdiskussion "Din väg till examen" som användes vid träff 1 – Tema "Här och nu", Örebro universitet	40
Bilaga 4: Diskussionsunderlag vid gruppdiskussion "Min väg till examen!" som användes vid träff 2 – Tema "Nu och framåt", Örebro universitet	41
Bilaga 5: Individuell studieplan, Hanken i Finland	42
Bilaga 6: Utvärderingsenkät för "Din väg till examen", Örebro universitet	43
Bilaga 7: Diskussionsfrågor för fokusgrupp med alumni och arbetsgivare, Lunds universitet (LTH)	44

Sammanfattning

Det akademiska värdet och utbytesstudier behöver tydliggöras

Projektet föreslår en översyn av lärandemålen för utbildningar och kurser för att undersöka om de behöver kompletteras med internationella och interkulturella mål.

Denna typ av mål kan underlätta studenternas och personalens förståelse av utbytesstudiernas akademiska värde, underlätta vägledning och uppmuntran av utbytesstudier, vilket i förlängningen kan detta öka antalet utresande utbytesstudenter. Internationella och interkulturella lärandemål kan också tydliggöra att internationalisering berör alla studenter, inte bara dem som åker på utbyte.

Projektet föreslår även specifika mål för utbytesperioder. Dessa mål tydliggör vilka kunskaper, förmågor och förhållningssätt studenten förväntas utveckla under en utbytesperiod.

En viktig grundförutsättning för införande av projektets förslag är att det finns perioder under utbildningen där det går att genomföra utbyten och att det finns avtal med utländska lärosäten om studentutbyte. Projektet föreslår att tydliga möjligheter till utbyte identifieras och pekas ut för att förtydliga hur ett utbyte kan utgöra en del i utbildningen, exempelvis genom att inrätta mobilitetsfönster.

Vägledningen kan utvecklas – en samordnad, proaktiv vägledning ger resultat

Projektet föreslår proaktiv vägledning om möjligheter till utbytesstudier och praktik/VFU (verksamhetsförlagd utbildning) utomlands, redan vid studiestart och därefter återkommande under hela studietiden.

Vidare föreslås en samordnad vägledningsverksamhet med gemensam målsättning och tydliga riktlinjer för vägledning om utbyten utifrån studentens utbildning och examenskrav. Om lärosätets olika personalkategorier arbetar samordnat för att tydliggöra det akademiska värdet av utbytesstudier för studenterna blir vägledningen mer effektiv.

Projektet ser även att lärare kan spela en viktig roll i vägledningen av studenter och att studentenkäter är användbara underlag vid vägledning och reflektion för såväl vägledare som studenter.

Pilotprojekt visar positiva effekter

Tre piloter har under hösten 2015 testat ett antal av förslagen och dess erfarenheter tyder på att de åtgärder som föreslås har positiva effekter på vägledningsarbetet och dess resultat.

Däremot är det för tidigt att säga något om projektets långsiktiga mål att öka den utgående mobiliteten har uppfyllts eller inte. Deltagarna i piloterna uttrycker förhoppningar om att åtgärderna kan ge effekt och en eventuell förlängning av projektet skulle kunna ge svar på detta.

Uppdraget

Åtgärder som kan öka andelen utresande utbytesstudenter

På uppdrag av Regeringen genomför Universitets- och högskolerådet, UHR, projektet "The academic value of mobility" – ett projekt för att öka den utgående studentmobiliteten. Projektet är i huvudsak finansierat av EU-kommissionen och pågår mellan den 1 november 2014 och den 30 april 2016. Det är tänkt att bidra till EU:s mobilitetsmål att öka andelen utresande studenter från Sverige. Till projektet har UHR knutit en extern projektgrupp som består av personer med bred erfarenhet inom svenskt högskoleväsende.

Projektets syfte är att föreslå ett antal åtgärder som skulle kunna öka andelen utresande utbytesstudenter. De föreslagna åtgärderna syftar till att tydliggöra hur utbytesstudier kan bidra till att uppnå utbildningens mål.

Fokus på vägledning och lärandemål

Många åtgärder har genomförts både nationellt och lokalt på landets lärosäten för att öka antalet utresande utbytesstudenter, men det råder fortfarande en stor obalans i utbytet. Det kommer betydligt fler studenter till svenska lärosäten än vad som reser ut.

Med utgångspunkt från studier om drivkrafter och hinder för mobilitet samt erfarenhetsutbyte med finska och nederländska lärosäten och myndigheter, har projektet utarbetat ett antal förslag på åtgärder med fokus på studievägledning och lärandemål. Det finns givetvis andra aspekter som också är viktiga för att stimulera studenter till utbytesstudier, men dessa är inte i fokus här. I rapporten används termerna *utbyten* och *mobilitet* omväxlande i betydelsen *en studie eller praktik/VFU-period utomlands organiserad av det egna hemlärosätet*.

Under projektperioden har några av förslagen testats för att se om de är genomförbara och om det är rimligt att anta att de har potential för att öka antalet utresande utbytesstudenter från svenska lärosäten.

Bakgrund

Fler studenter bör åka på utbytesstudier

I en tid av globalisering av ekonomi, arbetsmarknad, ökad internationell rörlighet bland människor och ett ökat internationellt inslag i många yrken är internationalisering av den högre utbildningen viktig. Lärosätena behöver ge studenter goda förutsättningar för att utveckla förmågan att se sig själva och utbildningens kunskapsområde i ett internationellt sammanhang och att göra internationella jämförelser och reflektioner. Högskolelagen slår också fast att "högskolorna bör vidare i sin verksamhet främja förståelsen för andra länder och för internationella förhållanden". Även om mobilitet inte är det enda sättet att uppnå målet i högskolelagen är det ett sätt att göra det på.

Erasmus Impact Study pekar exempelvis på att utlandsmobilitet bidrar till att ge studenter bättre förutsättningar att verka på en internationell konkurrensutsatt arbetsmarknad. Erasmusstudenterna som ingick i studien hittade sitt första jobb snabbare och var mer benägna att bo och arbeta utomlands än de studenter som inte hade deltagit i utbytesstudier. Mobilitet påverkar även framtida karriärmöjligheter positivt. Rapporten slår också fast att lärosätenas övergripande internationalisering påverkas positivt av mobilitet.

Enligt statistik från Universitetskanslersämbetet, UKÄ, tillbringade ca 14 procent av de svenska studenter som tog examen 2012/13 en del av studietiden utomlands. Detta är lägre än EU:s mål för mobilitet som är att senast år 2020 ska 20 procent av de studenter som examineras i medlemsländerna ha tillbringat en del av utbildningen utomlands. Det är bakgrunden till att regeringen tillsammans med UHR har startat projektet för att öka den utgående studentmobiliteten.

Många ungdomar vill studera utomlands men mer stöd behövs

Ungdomar vill i hög utsträckning tillbringa en del av sin studietid utomlands. Exempelvis visar *Ungdomsbarometern 2015* att det finns ett stort intresse för utlandsstudier, i synnerhet utbytesstudier, bland ungdomar. Andra undersökningar bekräftar den bilden.

Behovet av internationalisering och mobilitet framförs från såväl regering som från studenterna själva. I rapporten "*Räcker det med undervisning på engelska?*"¹ pläderar SFS för att lärosätena bör göra mer inom internationalisering och mobilitet. I rapporten lyfter man speciellt att lärosätena bör satsa mer på de pedagogiska aspekterna kopplade till internationalisering.

---

1. Räcker det med undervisning på engelska? En granskning av strategier för internationalisering av högre utbildning, 2014, SFS. http://sfs.se/sites/default/files/sfs_rapport_racker_det_med_undervisning_pa_engelska_en_granskning_av_strategier_for_internationalisering_av_hogre_utbildning_2014.pdf

Det faktiska antalet studenter som studerar utomlands motsvarar dock inte det intresse som studenter visar för utlandsstudier. Flera rapporter tar upp möjliga anledningar till detta. I t.ex. *Bologna Implementation Report (2015)*, anges, förutom personliga skäl, två huvudsakliga hinder för utlandsstudier; dels läroplan eller studieorganisation, dels brist på information och uppmuntran. Andra hinder som nämns är studentens familjesituation, personliga relationer, rädsla för att missa delar av studierna på hemmaplan, att studierna ska ta längre tid, att utlandsstudierna är svåra att kombinera med studierna hemma och bristande stöd från det egna lärosätet.

Undersökningar visar också att många studenter ser personlig utveckling som det viktigaste mervärdet av utbytesstudier. De ser inte alltid det akademiska värdet av utlandsstudierna eller på vilket sätt utbytesstudierna passar in i studierna hemmavid. De räds kostnaderna och befarar att utlandsstudierna ska försena slutförandet av studierna.

I en studie av norska, finska och svenska studenters attityder till utlandsstudier rapporterar svenska studenter i mindre utsträckning än de finska att de har uppmuntrats till utbytesstudier. De svenska studenterna rapporterar också i mindre utsträckning än de finska studenterna att de har fått vägledning inför utbytesstudierna. De uppger också i högre utsträckning än de finska att de avstått från utbyte p.g.a. bristande studievägledning.²

Vägledningen kan utvecklas

En genomgång av de svenska lärosätenas ansökningar om att få delta i Erasmus+ programmet tyder på att mycket av det stöd som lärosätena ger är fokuserat på praktiska ting snarare än akademiska. Studievägledning och andra former av akademiskt stöd nämns i betydligt mindre utsträckning än annat stöd i dessa ansökningar. Få lärosäten nämner att utresande studenter träffar studievägledare eller att de har en akademisk kontaktperson på hemmalärosätet.

Bilden som framträder i ansökningarna är att lärosätena överlämnar de akademiska aspekterna av utbytet till det mottagande lärosätet. En fråga blir då i vilken mån lärosätena tydliggör för sig själva och för studenterna på vilket sätt utbytesstudierna ger ett akademiskt mervärde och att de är en del av studierna hemmavid.³

Vid svenska lärosäten organiseras och genomförs vägledningsinsatser på många olika sätt. Några av projektets förslag till arbetssätt används redan på ett eller annat sätt av några lärosäten, andra är kanske helt eller delvis oprövade. Syftet med förslagen är att särskilt lyfta insatser som kan bidra till att förbättra lärosätets vägledning av studenter, vilket på sikt bidra till att öka antalet utresande utbytesstudenter.

---

2. Living and learning – Exchange studies abroad, 2013, UHR, Cimo, SIU. www.uhr.se/publikationer/Rapporter/Uppmuntran-viktig-for-beslut-om-utbytesstudier/

3. En bild av högskolans internationalisering – En analys av svenska lärosätens ansökningar om Erasmus Charter for Higher Education, 2015, UHR, www.uhr.se/sv/Om-UHR/Nyheter/Rapport-En-bild-av-hogskolans-internationalisering/

Projektets tes är att proaktiv vägledning och stöd bidrar till att studenter åker på utbyte i högre grad och att kvaliteten i utbytena blir högre. Förslagen är tänkta som inspiration till det enskilda lärosätets fortsatta utveckling av vägledningsarbete och främjande av internationalisering. De är användbara både i vägledning av programstudenter och av studenter som studerar fristående kurser, även om förutsättningarna för långsiktig planering och möjligheterna att nå de olika grupperna är olika.

Åtgärder som tydliggör den akademiska nyttan

- **Formulera lärandemål som innehåller internationella och interkulturella aspekter.**
- **Formulera specifika mål för utbytesperioder.**

Formulera lärandemål som innehåller internationella och interkulturella aspekter

Internationalisering berör alla studenter, men hur återspeglas detta i lärandemålen för kurser och program? För att uppnå en högre grad av internationalisering kan det finnas behov av att se över lärosätets lärandemål för kurser och program. Genom att definiera lärandemål som innehåller internationella och interkulturella aspekter blir det tydligare för såväl studenter som lärosätets personal att internationalisering är något som berör alla studenter. Sådana mål tydliggör också hur ett utlandsutbyte skulle kunna bidra till att uppnå målen för utbildningen.

Samtal om utbytesstudier tenderar att handla om vart studenten ska åka snarare än varför. Lärandemål som innehåller internationella och interkulturella aspekter kan ge förutsättningar för en diskussion om syftet med utbytesstudier i ett vägledningssamtal. De kan användas som utgångspunkt för en diskussion om det akademiska värdet av ett utbyte. Internationella eller interkulturella lärandemål kan formuleras inom alla de tre målområden som definieras i högskoleförordningen; kunskap och förståelse, färdighet och förmåga samt värderingsförmåga och förhållningssätt.

Bygg på styrdokumentet

Enligt högskolelagen 1 kap 5 § bör lärosätena i sin verksamhet "främja förståelsen för andra länder och för internationella förhållanden". Det är upp till varje lärosäte att definiera vad detta innebär för respektive utbildning. Innehållet i utbildningarna beskrivs i lärandemål som bygger på examensmålen som de är preciserade i högskoleförordningen. Det som ligger närmast till hands för det enskilda lärosätet är därför att tydliggöra internationella och interkulturella aspekter i något av utbildningens lärandemål. Man kan se det som en kedja där högskolelagen 1 kap 5 § i idealläget avspeglas i lärosätets och utbildningarnas (internationella) vision, vilka i sin tur påverkar utbildningens lärandemål.

Högskolelagen 1 kap 5 §

Lärosätets vision

Utbildningens vision

Högskole-
förordningens
examensmål

Utbildningens lärandemål

Lärandemål
delkurs

Lärandemål
delkurs

Lärandemål
delkurs

Exempel 1: Interkulturella- och internationella lärandemål som en del i bedömningen av internationaliseringens kvalitet

I det nederländska kvalitetssäkringsorganets **Nederlands- Vlamsee Accreditatieorganisatie, NVAO:s**, speciella kvalitetsutmärkelsen för internationalisering är internationella och interkulturella lärandemål avgörande kriterier för bedömning av en utbildnings eller ett lärosätes internationalisering.

För att beviljas en kvalitetsutmärkelse för internationalisering behöver det vara tydligt att lärosätet har en sammanhängande struktur kring internationalisering som bedöms utifrån följande fem grundkriterier

- vision för internationalisering
- lärandemål
- undervisande och lärande
- personal
- student

Dessa kriterier hänger ihop i en kedja. För ge studenterna de bästa förutsättningarna för att uppnå de lärandemål som lärosätet har satt upp i enlighet med utbildningens vision för internationalisering behöver lärosätet ha rätt personalsammansättning och kompetens.

Läs mer: http://nvao.com/page/downloads/Framework_for_the_Assessment_of_Internationalisation_2011.pdf

Formulera specifika mål för utbytesperiod

Förutom att definiera lärandemål som rör internationella och interkulturella aspekter för alla studenter kan det också vara av värde att definiera specifika mål för en utbytesperiod. De målen tydliggör då vilka kunskaper, förmågor och förhållningssätt studenten förväntas utveckla under utbytesperioden.

Exempel 2: Hankens mål för mobilitetsperioder

Svenska handelshögskolan i Helsingfors, Hanken, har på sin webbplats formulerat specifika mål riktade till studenter.

”Efter avklarad studieprestation:

- har du en djupare förståelse för mångfald
- har du en internationell syn på ekonomiska vetenskaper och kan verka i en internationell miljö
- kan du använda de internationella erfarenheter du fått under utlandsstudierna i dina fortsatta studier och på dina framtida arbetsplatser.”

För att få sin utbytesperiod tillgodoräknad ska studenten reflektera över sina erfarenheter. Innan kurser avlagda under utbytesstudierna kan tillgodoräknas ska studenten lämna in en rapport med reflektioner över hur den egna självkänneten, förmågan att förstå andra och respekt för mångfald har utvecklats under studierna utomlands.

Studenten kan exempelvis redogöra för om hen har fått nya insikter eller perspektiv och hur den internationella miljön bidragit till dessa insikter. Studenten uppmuntras vidare att reflektera över om erfarenheterna under utbytet kan användas i de fortsatta studierna och vid framtida arbetsplatser.

Läs mer: www.hanken.fi/sv/studier/internationella-mojligheter/studier-och-praktik-utomlands/utbytesstudier/studera-utomlands

Åtgärder som tydliggör utbytesmöjligheterna

- **Se över de egna utbildningsplanerna och identifiera och tydliggör möjligheter till utbyten, exempelvis genom mobilitetsfönster.**
- **Identifiera kurser/kurspaket vid respektive partneruniversitet som kan läsas under ett utbyte.**

Se över de egna utbildningsplanerna och identifiera och tydliggör möjligheter till utbyten, exempelvis genom mobilitetsfönster

En grundförutsättning för att studenter ska kunna åka på utbyte är att det finns avtal om utbyte med utländska lärosäten och att finns en period under studierna som är möjlig att förlägga utomlands.

Genom att identifiera och tydliggöra möjligheter till utbyten kan lärosätet främja utgående utbytesstudier/praktik/VFU. Möjligheterna kan tydliggöras exempelvis genom att identifiera mobilitetsfönster. Med mobilitetsfönster menar vi, i enlighet med den definition som ges i The Academic Cooperation Associations, ACA:s rapport *Mobility Windows – From concept to Practice*, "A mobility window is a period of time reserved for international student mobility that is embedded into the curriculum of a study programme."⁴

Genom att lärosätet i utbildningsplaner pekar ut vilken eller vilka delar som lämpar sig för att genomföra utomlands blir det tydligare för studenterna hur utbytesstudier/praktik/VFU passar in i utbildningen. Identifiera därför när i utbildningen utbyte lämpar sig bäst och vilka valbara och/eller obligatoriska kurser eller praktik som kan bytas mot kurser utomlands.

Möjligheter till utbyten kan vara mer eller mindre specificerade. Lärosätet kan välja att specificera ett kurspaket som innehåller de kurser som kan läsas utomlands eller välja att lämna mer utrymme för fria val. Inom vissa utbildningar kan en kombination av studier och praktik/VFU utomlands vara den bästa lösningen.

Tydliggjorda möjligheter till utbyten eller ett utpekat mobilitetsfönster i utbildningsplanen ger en tydlig signal från lärosätet om att utbyten är önsk-

---

4. S. 35, Irina Ferencz, Kristina Hauschildt and Irma Garam (eds.), *Mobility Windows – From Concept to Practice*, 2013, ACA Papers on International Cooperation in Education, Lemmens Medien. www.aca-secretariat.be/index.php?id=699

värt och att utlandsstudier och utlandspraktik ses som en naturlig del av studierna. Det kan minska studentens oro för att det är krångligt att passa in utlandsstudier under studietiden eftersom det redan från början är tydligt vilken del av utbildningen som kan förläggas utomlands.

Erfarenheter visar att utpekade möjligheter till utbyten och mobilitetsfönster också kan underlätta både vägledande samtal med presumtiva studenter inför val av studier. Det underlättar också för samtal med studenter i samband med planering av utbytesstudier. Tänk på att periodiserade kurser, dvs. kurser som exempelvis ges vartannat år kan försvåra utbytesstudier.

Identifiera kurser/kurspaket vid respektive partneruniversitet som kan läsas under ett utbyte

Färdiga förslag på paket av kurser som kan läsas på utbyteslärosätet underlättar för studenten. Det kan vara särskilt betydelsefullt för de studenter som känner sig osäkra inför tanken på ett utbyte. Studenterna i den fokusgrupp som pilotprojektet vid Lunds universitet träffade förde fram att de föredrog enkla lösningar där de inte behöver lägga ner alltför mycket tid på att arrangera utbytet var att föredra. Färdiga kurspaket torde också underlätta tillgodoräkandet av utbytesperioden.

Färdiga kurspaket passar dock inte alla studenter eller alla utbildningar. De kan därför erbjudas som ett alternativ till en modell med mer valfrihet för studenten.

Vägledningsåtgärder för att öka antalet utresande utbytesstudenter

- **Erbjud studenter proaktiv vägledning om hur utbyten kan passa in för att uppnå målen för utbildningen.**
- **Formulera en gemensam målsättning och tydliga riktlinjer för vägledning om utbyten utifrån studentens utbildning och examenskrav.**
- **Samordna vägledningsverksamheten.**
- **Utse lärare med särskilt ansvar för vägledning.**
- **Utveckla kompetens och intresse för internationalisering och utbyten bland personal med vägledningssuppgifter.**

Erbjud studenter proaktiv vägledning om hur utbyten kan passa in för att uppnå målen för utbildningen

Gå från att informera om utbytesstudier till att föra en dialog om hur studier/praktik/VFU utomlands kan passa in för att uppnå målen för utbildningen. Studievägledning har en viktig roll att spela när det gäller uppfyllelsen av examensmålen i högskoleförordningen. Möjligen utnyttjas den potentialen alltför lite och studievägledning kommer istället att till stor del handla om praktisk information och krishantering.

När det gäller vägledning och information görs det mycket på lärosätena. Men enligt flera studentundersökningar upplever studenter att de inte får den information och det stöd de efterfrågar när det gäller utlandsstudier/utbytesstudier. Uppfattningar som många studenter ger uttryck för, att utbytesstudier förlänger studietiden eller att utbyte inte kan passa in i utbildningen, bygger sannolikt på bristfällig förståelse för utbytesstudiernas akademiska värde och hur de kan utgöra en integrerad del av utbildningen. En tidig kontakt med vägledare skulle kunna avhjälpa detta.

Information, diskussion och reflektion om utbildningen och möjligheten till utbyten behöver komma upp tidigt under utbildningen för att tydliggöra för studenterna hur utbytesstudier kan genomföras som en naturlig del av utbildningen. Vägledningen kan ges av studievägledare och internationella koordinatörer, men även lärare kan spela en viktig roll i att vägleda studenten. Det gäller inte minst avseende det akademiska värdet av utbytesstudierna.

Många svenska studenter läser enstaka kurser vid flera institutioner i tämligen fri ordningsföljd. Många av förslagen i rapporten kan tillämpas även för dem, men hur vägledningen ska organiseras för dem är en speciell utmaning. Det gäller särskilt om vägledningen sker på institutionsnivå. Studier/praktik/VFU utomlands kräver i regel lång framförhållning, och det är svårt för en institutionsknuten vägledare att vägleda studenten angående utbyte som ska utgå från en helt annan institution, dessutom flera terminer framåt i tiden. Projektet har dock inte haft möjlighet att fokusera speciellt på den kategorin studenter.

Exempel 3: Proaktiv vägledning vid finska lärosäten

Finland är ett intressant exempel för inspiration till hur lärosäten kan arbeta proaktivt med vägledning för utbytesstudier. Som tidigare nämnts åker finska studenter ut i högre utsträckning än svenska och de uppger dessutom i högre utsträckning att de har fått stöd och vägledning inför utbytesstudierna.

Projektgruppen träffade företrädare för ett antal lärosäten i Helsingfors i mars 2015. Även om förutsättningarna är olika, exempelvis är högskoleutbildning i Finland programbunden i högre grad än svensk, tror vi att en del åtgärder som de finska lärosätena använder kan fungera som inspiration för svenska lärosäten.

Mötena med de finska kollegorna tydliggjorde att studievägledning har en framskjuten roll vid de finska lärosätena och att en hög andel av studentpopulationen träffar en vägledare redan i början av sina studier. Studievägledningen har en viktig roll att spela för att se till att genomströmningen är hög. På köpet tycks fokus på vägledning också påverka de finska studenternas benägenhet att åka på utbytesstudier.

I Sverige träffar studenter studievägledare i lägre utsträckning. Enligt Studentspegeln 2007⁵ är det mycket få, 12 procent, av de svenska studenterna som uppger att de har diskuterat framtidsplaner med lärare, handledare eller studievägledare. Drygt 30 procent uppger dock att de har besökt studievägledningen.

Gemensamt för de finska lärosäten som vi hade kontakt med är att de erbjuder proaktiv vägledning som en integrerad del i utbildningen samt att möjligheter till utbytesstudier har en tydlig plats i vägledningssamtalet. Vidare tycktes de lärosäten som vi träffade ha en genomtänkt strategi för vägledning där de olika funktionerna, studievägledare, akademisk rådgivare och internationell koordinator, samarbetar och strävar mot samma mål.

---

5. Studentspegeln 2007, Rapport 2007:20 R, Högskoleverket, www.uk-ambetet.se/download/18.1ff6bf9c146adf4b496785/1404209835025/0720R+Studentspegeln+2007.pdf

Formulera en gemensam målsättning och tydliga riktlinjer för vägledning om utbyten utifrån studentens utbildning och examenskrav

En viktig förutsättning är att det finns en gemensam målsättning för olika funktioner inom lärosätet (studie- och yrkesvägledare, internationella koordinators, lärare m.fl.) och tydliga riktlinjer för vägledning/rådgivning.

Formulera en gemensam målsättning och tydliga riktlinjer för vägledning om utbyten utifrån studentens utbildning och examenskrav snarare än efter lärosätets inre organisation (t.ex. fakultet, institution). Vägledningens målsättning bör relatera till lärandemålen för utbildningen för att det akademiska värdet av utbyten ska bli mer tydligt.

Se över styrdokumenterna för vägledning. Framgår det i målsättningen för vägledningen att vägledning om exempelvis internationellt utbyte ingår i vägledningssuppdraget?

Utarbeta rutiner för hur lärosätet på ett samordnat sätt kan vägleda studenter. Använd checklistor för alla vägledarfunktioner (studie- och yrkesvägledare, internationella koordinators och lärare m.fl.) med gemensamma mål för vägledning som inkluderar information och diskussion om möjligheter till studier/praktik/VFU utomlands.

Samordna vägledningsverksamheten

Hur man organiserar vägledningen har betydelse för resultatet. Vägledning om mobilitet blir mer effektiv med samarbete och samordning mellan olika personalkategorier vid lärosätet. Många anställda har kontakt med studenterna men samarbetet mellan de olika personalkategorierna är inte alltid så väl utvecklat. Studie- och yrkesvägledare, lärare, internationella koordinators, studentambassadörer m.fl. bör samarbeta och följa en gemensam målsättning för vägledning om mobilitet.

Hur lärosätet väljer att organisera vägledningen påverkar resultatet av den. Erfarenheter visar att en välorganiserad och samspelt vägledning som inbegriper olika personalkategorier främjar såväl studier - och därmed genomströmningen - som intresset för utbytesstudier.

Utse lärare med särskilt ansvar för vägledning

Lärares och vägledares inställning till studentutbyten kan ha en avgörande betydelse vid vägledningen av studenter. Lärare som ger information om möjlighet till studier/praktik/VFU utomlands och stöd i planeringen bekräftar för studenten att lärosätet anser att internationalisering/utbyten är viktigt och att det kan ge ett akademiskt mervärde i utbildningen.

I Finland används vid ett flertal lärosäten s.k. akademiska rådgivare för att coacha och vägleda studenter i studier och i framtida karriärval. Dessa akademiska rådgivare har utöver undervisning och forskning också som arbetsuppgift att vägleda studenter.

Rådgivningen till studenter kan organiseras som en ordinarie del av den undervisande personalens tjänst. Lärare med ämneskunskap i respektive utbildning kan användas för att ge specifik rådgivning till studenterna om studier, målsättning med studierna, möjligheter till utbytesstudier och utlandspraktik samt framtida karriär.

Vid proaktiv vägledning, dvs. aktivt uppsökande verksamhet, kan lärare med särskilt ansvar för vägledning tilldelas ett antal studenter som de träffar gruppvis och/eller individuellt, exempelvis en gång per år under studentens studietid. Dessa lärare kan ges ett särskilt stöd av lärosätets studievägledare och internationella koordinatörer.

Utveckla kompetens och intresse för internationalisering och utbyten bland personal med vägledningssuppgifter

Erfarenheter från Finland visar att utbildning och kontinuerlig kompetensutveckling av personal är viktigt för att upprätthålla vägledarnas och lärarnas intresse för internationalisering och utbyten.

The Erasmus Impact Study pekar också på att det finns ett samband mellan en positiv inställning till internationella frågor (an international mindset) och egna erfarenheter av mobilitet. Undervisande personal och studievägledare bör därför uppmuntras till att delta i personalutbyte med utländska partnerlärosäten. Medel för det finns bland annat inom programmet Erasmus+.

Åtgärder i vägledningsprocessen

- **Vägled före, under och efter mobilitet.**
- **Använd studentenkäter som underlag vid vägledning.**
- **Erbjud vägledningstillfällen som innehåller samtal om utbyte.**
- **Upprätta en plan för reflektion och studieplanering.**
- **Erbjud återkommande rådgivnings-/ vägledningstillfällen under hela utbildningen.**

Vägled före, under och efter mobilitet

Vägledningsarbetet vid utbildning och praktik i utlandet kan delas upp i tre faser: före, under och efter utlandsvistelsen. Dessa faser beskrivs med konkreta handledningstips på webbsidan <http://euroguidance.se/vagledning/> som Euroguidance Sverige har sammanställt. Tipsen som gäller vägledning *under* utlandsvistelsen är tänkta att öka kvaliteten på själva utbytet medan tipsen som gäller vägledning *inför* utbytet även fokuserar på att motivera studenter till utlandsstudier.

UHR är nationellt Euroguidance center och har därigenom ett fortlöpande uppdrag att utveckla vägledares kompetens och intresse för internationalisering och utbyten för att öka mobiliteten i Europa.

Vägledningsinsatsen inför en vistelse i utlandet bör fokusera på att motivera, tydliggöra och förbereda. Förberedelsen bör vara såväl akademisk som praktisk. För att säkerställa kvaliteten i utbytet bör studenten även få möjlighet till vägledning under utlandsvistelsen. Studenten måste ta ett större ansvar för sin egen inlärning under en utlandsvistelse och kan därför behöva stöd i lärandet. En student på utbyte bör därför ha en akademisk kontaktperson vid hemlärosätet som hen kan vända sig till.

Lärandet vid en utlandsvistelse tar inte slut vid hemkomsten. Under tiden efter vistelsen sker en bearbetning av intryck och upplevelser som är en viktig och integrerad del av hela läroprocessen. Därför kan vägledning optimera resultatet från utbytestiden efter utlandsvistelsen. Syftet är att få kontur och riktning på den läroprocess som har skett genom att hjälpa deltagaren att utvärdera och följa upp sina upplevelser.

Använd studentenkäter som underlag vid vägledning

En studentenkät kan bifogas utskicket av antagningsbesked till förstaårsstudenter. Den kan innehålla frågor om studiebakgrund, språkkunskaper, motivation, lärandestil, planer för och mål med studierna, intresse för att studera eller praktisera utomlands, m.m. Se exempel bilaga 1.

Enkäten syftar till att få studenterna att börja reflektera kring inriktning, utvecklingsbehov, utbytesstudier, praktik/VFU, framtida karriärval m.m., vilket i ett senare skede kan användas som underlag vid vägledningssamtal. Studenten själv har också nytta av dessa reflektioner vid sin fortsatta planering av studierna.

Erbjud vägledningstillfällen som innehåller samtal om utbyte

Erbjud schemalagda vägledningstillfällen under studentens första studieterm. Utgå ifrån vilka verktyg studenten behöver för sitt lärande. Det är viktigt att ha en tydlig målsättning med vägledningstillfällena. Målsättningen kan vara att studenten känner till målen med utbildningen, förstår vad som krävs för att uppnå dem och har reflekterat över om, och i så fall hur, mobilitet skulle kunna bidra till att de uppnås. Kom ihåg att också ge tydlig information om processen för ansökan om studier/praktik/VFU utomlands, genomförande av utlandsstudier/praktik samt vilket rådgivnings-, vägledningsstöd som lärosätet erbjuder, etc.

Vägledningstillfällena kan genomföras i olika former för olika delmoment (i plenum, i grupp och som enskild uppgift). De kan även innehålla moment såsom kunskap om vetenskapsområde, praxis för undervisning och studier, information om rättssäkerhetsfrågor och reglerna för studierna (t.ex. examensordning, tentamensregler), akademiskt skrivande och information om hur studenten kan göra en egen plan för reflektion och studieplanering, se bilagorna 2, 3 och 4.

Upprätta en plan för reflektion och studieplanering

Att upprätta en plan för reflektion och studieplanering kan hjälpa studenten att fundera bredare och långsiktigare över studieupplägg, val av kur-

ser, inriktning samt eventuella utbytesstudier och/eller praktik/VFU utomlands. Studenten uppmuntras att tänka efter, ta mer ansvar för sin utbildning, reflektera kring studierna och vad utbildningen sedan ska användas till. Planen är ett användbart underlag för studentens diskussion med studievägledare och kan användas som redskap för att tydliggöra var i utbildningen ett utbyte kan passa in.

Förutsättningarna för att upprätta en plan för studierna skiljer sig naturligtvis åt beroende på studieform. Studenter som studerar på löst sammansatta program eller läser fristående kurser har sannolikt större behov av att planera sina studier än de som studerar på yrkesutbildningar. Men även de som studerar på program med få valmöjligheter kan ha nytta av att reflektera över de olika delarna av utbildningen. Vid bristande resurser för rådgivning/vägledning kan studenten själv ta fram en plan exempelvis med stöd av information på lärosätets hemsida och/eller introduktion, se bilaga 4 och 5. I Ladok 3 planeras en funktion för studieplanering som är tänkt att användas av lärosätespersonal och studenter.

Vägledning och framtagning av individuell plan för reflektion och studieplanering i ett tidigt skede av utbildningen kan få studenterna att fundera över hur och när utbytesstudier kan integreras längre fram i utbildningen. Dessutom visar erfarenheter från Finland att dessa insatser hjälper studenterna att planera och genomföra sina studier vilket bidrar till hög genomströmning.

Erbjud återkommande rådgivnings-/ vägledningstillfällen under hela utbildningen

Projektet rekommenderar en utvecklingsinriktad, proaktiv vägledningsprocess med information om möjligheter till utbyten i ett tidigt skede och med uppföljning vid ett eller flera tillfällen under studietiden för att öka antalet utresande utbytesstudenter.

Erfarenheter från Finland visar att det är effektivt att använda den här typen av återkommande vägledning med hjälp av ett flertal funktioner med vägledningsansvar vid lärosätet. Rådgivning och vägledning kan genomföras individuellt eller i grupp. Vid dessa samtal kan planen för reflektion och studieplanering revideras och eventuella utbytesstudier och/eller utlandspraktik/VFU diskuteras.

Individuell vägledning, reflektion och studieplanering kan bidra till att studenten blir sedd. Detta kan vara mycket viktigt för den enskilde studenten, särskilt i början av studierna och i synnerhet för studenter från studieovana hem. Studenten får en tillhörighet vilket kan lyfta en individ som känner sig osäker.

Vägledande samtal kan erbjudas förstaårsstudenter under programmets första termin. Svar från studentenkäter (se ovan) om vad studenten vill med sina studier kan användas som samtalsunderlag. Informera om vilka obligatoriska och/eller valbara kurser eller praktik/VFU som kan genomföras som utbyten.

**Exempel 4: Vägledning vid finska lärosäten –
vägledningskurser, personliga studieplaner och akademiska
vägledare**

De finska lärosäten som projektgruppen besökte har obligatoriska väglednings-/introduktionskurser om 1-2 högskolepoäng i inledningen av studierna. Under denna kurs ges studenterna bl.a. möjlighet att reflektera och planera sina studier genom att upprätta en personlig studieplan. Introduktionskursen sträcker sig ofta över hela den första terminen. Syftet med kursen och den personliga studieplanen är att hjälpa studenten att reflektera kring studierna och vad utbildningen sedan ska användas till. En målsättning är att studenterna ska ta ett större eget ansvar för sin studieplanering.

Kursen följs ofta upp med efterföljande schemalagda vägledningstillfällen under de fortsatta studierna. Under dessa kurser och i upprättandet av de personliga studieplanerna tas möjligheten till utbytesstudier upp. Vid ett lärosäte uppmanas studenter som inte planerar att åka på utbyte att göra en alternativ studieplan som innehåller utbyte. På så sätt åskådliggörs möjligheterna till utbytesstudier som en integrerad del av utbildningen.

Under, och inför, de återkommande vägledningssamtalen använder sig lärosätena av olika typer av frågeformulär och samtalsmallar som även innehåller frågor om utbytesstudier och frågor kring internationalisering. Vidare finns det vid flera av lärosätena akademiska vägledare, dvs. undervisande personal som i sin tjänst har särskilt ansvar för att ge akademisk vägledning till en grupp studenter.

Lärosäten som använder den här typen av insatser rapporterar om ett antal kvalitetshöjande effekter. Studenternas studieresultat förbättras, lärosätets ges bättre möjligheter att följa upp studenternas prestationer och åtgärderna resulterar även i en högre grad av genomströmning och ett högt antal utresande utbytesstudenter.

Pilotprojekt vid tre svenska lärosäten

Tre lärosäten har prövat delar av projektets förslag

Tre lärosäten har deltagit med pilotprojekt för att pröva delar av projektets förslag till arbetssätt för att öka antalet utresande utbytesstudenter. Syftet har varit att pröva om förslagen är rimliga, adekvata och genomförbara. Med tanke på den korta testperioden var målsättningarna med piloterna begränsade.

Inför piloternas start (från maj till mitten av september 2015) har projektledningen och särskilt utsedda kontaktpersoner från den externa projektgruppen besökt lärosätena för att diskutera pilotens upplägg och genomförande. Piloterna genomfördes under höstterminen 2015 och har utvärderats under januari 2016.

Under planering, genomförande och utvärdering har projektledningen och den externa projektgruppen stått till piloternas förfogande via telefon och mejl. Piloterna har följts upp med en kort rapport om de viktigaste erfarenheterna och slutsatserna samt ett avslutande uppföljningsmöte med projektledning, extern projektgrupp och de medverkande.

Sammanfattning av pilotprojektens resultat

Projektets slutsats är att förslagen till åtgärder för att utveckla vägledningen till viss del har bekräftats av de piloter som genomförts vid Linköpings och Örebro universitet.

Piloterna har gjort följande erfarenheter:

- **En viktig framgångsfaktor är stöd från ledning och samverkan mellan lärosätets olika personalkategorier** (vägledare, undervisande personal, internationella koordinatörer) och studenter med erfarenhet av mobilitet i utvecklingen av ett mer proaktivt vägledningsarbete.
- **Studentenkäter** kan utgöra ett betydelsefullt underlag vid vägledande samtal.
- **Schemalagda vägledningstillfällen till nya studenter kan förbättra kommunikationen mellan vägledare och studenter.** Denna typ av vägledning skulle kunna utvecklas och genomföras mer långsiktigt under hela utbildningen. Vägen mellan studenterna och vägledarna upplevs som kortare då man träffar vägledarna i ett tidigt skede i utbildningen och samtalen börjar på en "högre" nivå.
- **Proaktiv vägledning bör genomföras återkommande under hela studietiden.** Vägledande samtal som inte bara informerar utan också

erbjuder möjligheter till reflektion och diskussion kring studier, karriär och mobilitet.

- **Studenter som deltagit i de proaktiva vägledningsaktiviteterna fick en ökad förståelse för utbildningens innehåll, hur olika utbildningsdelar hör ihop** och därmed en ökad medvetenhet om möjligheten att påverka upplägget av studierna inklusive möjligheter till utbyte.
- **Metoderna för att kommunicera med studenterna kan utvecklas.** Det är en utmaning att få studenter att delta i vägledningsaktiviteter. Information om vägledningsträffar bör kommuniceras på olika sätt, via undervisande personal, schemaläggning av träffar, påminnelser, information på kurs-/programportal och vid programstart.
- **Studenter är osäkra på vilka utbyten som är möjliga och de behöver ofta vägledning.**

Det är svårare att dra konkreta slutsatser om projektets förslag till utveckling av internationella och interkulturella lärandemål i kurs- och utbildningsplaner beroende på att projektperioden var kort. Förändring av lärandemål tar tid och kräver förankring i många led. Det arbete som har inletts vid Tekniska högskolan vid Lunds universitet och vid förskolläraryrket vid Linköpings universitet pekar dock på att förslagen har potential.

Piloterna har gjort följande erfarenheter:

- **Arbetsgivare och alumner inom ingenjörssområdet anser att internationalisering i allmänhet och mobilitet i synnerhet är viktigt.** En av projektets piloter, LU, har genom samtal i fokusgrupper med arbetsgivare som anställer högskoleingenjörer respektive alumner undersökt synen på internationalisering och mobilitet.
- **Internationalisering bör nå alla studenter, inte bara dem som åker på utbyte.** Att se över internationella och interkulturella aspekter i lärandemålen kan vara ett sätt att ge internationalisering till alla.
- **Viktigt att planera också för inresande studenter** när man vill öka internationaliseringen och få fler utresande studenter. Inresande studenter bör i högre grad studera tillsammans med de inhemska. Det bidrar till ökad internationalisering hemma och kan påverka studenters beredvillighet att åka på utbyte.

Pilot 1 – ”Proaktiv studievägledning” vid Örebro universitet

Så här har piloten genomförts

Piloten har planerats och genomförts vid institutionen för humaniora, utbildnings- och samhällsvetenskap vid Örebro universitet under perioden 1 juni 2015 – 31 januari 2016. Institutionens fyra studievägledare Martin Bolinder (projektledare), Bitte Söderberg Roth, Tina Fält och Malin Öberg har deltagit i pilotens arbete.

Pilotens uppdrag var att praktiskt undersöka hur ökade vägledningsinsatser kan användas för att öka den utgående mobiliteten. Målsättningen var att:

- Ta fram och använda en studentenkät som underlag för vägledningsinsatser för nya studenter inom Filmprogrammet och programmet Offentlig förvaltning och ledning vid Örebro universitet.
- Pröva att använda mer vägledningsinsatser i form av vägledning i helgrupp och mindre grupper kring studier, mobilitet och karriär. Erbjud studenter enskilda samtal kontinuerligt.

Studentenkät inför studiestart

En enkät skickades ut via mejl till de studenter som antogs till de aktuella programmen. Till Filmprogrammet skickades enkäten ut till 70 studenter efter urval 2 och till ytterligare 20 reserver. Totalt svarade 34 studenter på enkäten. Till Offentlig förvaltning och ledning skickades enkäten ut till 60 studenter efter urval 2 (inga reserver kallades) och totalt svarade 53 studenter på enkäten.

Vägledningsträff 1 med studenterna – Tema ”Här och nu”

Den första aktiviteten inom projektet var schemalagd tre veckor efter terminsstart. Filmprogrammets aktivitet samlade 20 studenter och Offentlig förvaltning och ledning samlade 32 studenter. Aktiviteten inleddes med en introduktion där studievägledarna presenterade sig själva, gick igenom respektive programs rekommenderade studiegång, beskrev bakgrunden till projektet samt vilka aktiviteter som planerats för terminen.

Därefter följde gruppdiskussioner med vägledare som samtalsledare. Diskussionerna utgick från enkätens resultat och kretsade kring studenternas förväntningar och motivation. Ett diskussionsunderlag användes som stöd till gruppdiskussionerna, se bilaga 4. Träffen avslutades med information om universitetets mässor ”Plugga utomlands” och om vad som är viktigt att tänka på inför val av kurs till kommande termin.

Vägledningsträff 2 med studenterna – Tema ”Från nu och framåt”

En andra vägledningsträff ägde rum i november månad. Offentlig förvaltning och ledning samlade 16 studenter och Filmprogrammet samlade 21 studenter. Träffen inleddes med en återblick kring den första träffen och den rekommenderade studiegången för programmet.

Vägledarna informerade om den arbetsmarknad som de aktuella utbildningarna kan leda till och möjligheterna till utbytesstudier/praktik samt värdet av mobilitet. Både arbetsmarknad och värdet av mobilitet kopplades samman med målen för utbildningsprogrammet, generiska kunskaper, ämneskunskaper samt de kompetenser som arbetsgivare efterfrågar. Syftet var att ge en bild av hur de olika delarna i utbildningen hänger ihop och hur mobilitet kan vara en del av utbildningen och bidra med viktiga kompetenser för kommande arbetsliv.

Därefter genomfördes en reflektionsuppgift där studenterna fick börja med att se sig själva fem år framåt i tiden, se bilaga 4. Målet med övningen

var att studenterna skulle försöka flytta perspektivet från "nu" till "framåt". De fick fundera över var de bodde, hur deras arbetsplats såg ut och vad de arbetade med. Förhoppningsvis kunde övningen bidra till att sätta igång tankar om framtiden och kanske tydliggöra en målbild att sträva mot.

Därefter fick studenterna, med utgångspunkt från den rekommenderade studiegången, individuellt reflektera över hur deras studiegång skulle kunna se ut för att möta deras framtida mål. Övningen avslutades med att studenterna, i mindre grupper, diskuterade kring målbilder och alternativa studiegångar där mobilitet och/eller praktik kan ingå. De fick också fundera över vilket eventuellt stöd de skulle behöva för att genomföra sina planerade studier och nå sitt mål.

Uppföljningsenkät

Efter träff 2 skickades en uppföljningsenkät ut till berörda studenter (bilaga 6) för att få en bild av om studenternas medvetenhet och förståelse kring sina studier och valmöjligheter hade förändrats sedan den första enkäten. Det är svårt att dra några egentliga slutsatser av de svaren, dels på grund av att det inte går att veta om de som svarat på enkät 2 är desamma som svarat på enkät 1 och dels på grund av relativt låg svarsfrekvens. Av de svar som inkommit framgår dock att en klar majoritet var positiva till genomförda aktiviteter och flera uttryckte att deras syn på universitetsstudier och värdet av mobilitet hade påverkats.

Sammanfattning av pilotprojektens resultat

Stöd från ledning och samverkan mellan lärosätets personal är en viktig framgångsfaktor

Piloten har haft stöd från lärosätets ledning i att prioritera arbetet med att utveckla nya arbetssätt inom vägledning vilket varit avgörande för pilotens genomförande. Att alla fyra studievägledarna vid institutionen var delaktiga i hela vägledningsinsatsen har underlättat förberedelserna och genomförande av piloten. Det är viktigt att avsätta tid för planering av vägledningsinsatser för att de ska kunna genomföras med god kvalitet. Pilotens vägledare upplevde att detta också ger möjlighet till kompetensutveckling.

Vägledarna har samverkat med lärare kring projektet i planeringen av när träffarna ska äga rum samt informerat om pilotens i syfte att ge projektet legitimitet. På så vis har också lärarna kunnat kommunicera värdet av vägledningsaktiviteterna till studenterna vilket troligen lett till att fler valt att ta del av vägledningsinsatserna.

Vägledningsinsatser är något som behöver finnas med under hela studietiden

Vägledningsinsatser är något som behöver finnas med under hela studietiden och pilotens medverkande ser möjligheter att, med piloten som grund, utveckla vägledningen i den riktningen i framtiden. Dessutom skulle det gå att utveckla samverkan ännu mer mellan vägledare, undervisande personal, internationella koordinatörer och studenter med erfarenhet av mobilitet.

Piloten konstaterar att är en utmaning att få fler studenter att delta i aktiviteter, att hitta fler sätt att nå ut med information och att få fler att förstå värdet av att reflektera över sina studier, karriär och mobilitet. För att få så många som möjligt att delta har planerade aktiviteter kommunicerats via schema, kursportalen Blackboard samt vid programstart.

Studentenkät och mer vägledning har förbättrat kommunikationen med studenterna

Fler deltagare från programmen som deltog i ovan nämnda vägledningsaktiviteter kom till *Plugga utomlandsmässan* den 6 oktober. Många kom i grupp från programmen och hade gemensamma frågeställningar. Eventuellt kan det tyda på att vägledningsinsatsen bidragit till att studenterna kommunicerar med varandra kring utbytesstudier.

Vägledarna upplevde att de studenter som deltagit i aktiviteterna hade fått en ökad förståelse för utbildningens innehåll och hur de olika delarna i utbildningen hör ihop.

Detta har också bidragit till att studenterna ökat sin medvetenhet om möjligheten att påverka upplägget och innehållet i sina studier. En spontan reaktion vid en av träffarna var "det här skulle de som hoppat av förstått".

Piloten har bidragit till att vägledarna kunnat utveckla en mer proaktiv vägledningsmodell där de möter studenterna i grupp i större utsträckning och mer djupgående än tidigare.

En proaktiv vägledning kan bidra till att man vid de individuella samtalen kan gå snabbare fram eftersom studenterna redan har fått en förståelse för akademiska studier och det program de studerar. Dessutom kan en effekt bli att fler studenter upplever att det är lättare att söka upp studievägledare.

Av samtalen vid den första träffen framgick att flera studenter efterfrågade mer stöd gällande studieteknik. Därför anordnades ett extra tillfälle med en föreläsning i studieteknik för alla nya programstudenter vid institutionen. Den proaktiva vägledningen bidrog alltså till att behov hos studenterna, som annars kanske inte hade uppmärksamats, fångades upp.

Pilot 2 – ”Proaktiv studievägledning samt lärandemål som inkluderar internationella och interkulturella aspekter” vid Linköpings universitet

Så här har piloten genomförts

Piloten har planerats och genomförts vid Linköpings universitet under perioden 9 september 2015 – 31 januari 2016. I piloten har följande personer deltagit: Helene Elvstrand (projektledare) programansvarig för förskolläraryrket vid Campus Norrköping och Lena Örnstrand, koordinator för internationella relationer och avtal, området utbildningsvetenskap. Studievägledaren som var tänkt att ingå i projektet bytte arbete i projektets inledning vilket påverkade genomförandet.

Två huvudsakliga aktiviteter som syftar till att öka studenters mobilitet på förskolläraryrket har genomförts, dels att på olika sätt stödja studenter genom vägledning och dels att se över programmets lärandemål och mobilitetsfönster

Studentenkät

Piloten tog fram en kort studentenkät vars svar var tänkta att användas som underlag för vägledningsinsatser för studenter på förskolläraryrket. Målsättningen var att undersöka i vilken mån studenterna upplever att de fått information om utlandsstudier, deras intresse för utomlandsstudier (kurs/VFU) och anledning till varför de är/inte är intresserade av utbyten alternativt vad de skulle vilja göra/var de skulle vilja åka.

Enkäten delades under hösten ut till studenter som går sin tredje respektive femte termin i samband med att de hade undervisning. Programansvarig var där och kunde svara på eventuella frågor. Förfarandet att dela ut enkäten på plats gjorde att alla deltagande studenter fyllde i enkäten. Enkäten besvarades av 104 studenter i termin 3 och av 79 studenter i termin 5, vilket sammanlagt blir 183 besvarade enkäter.

Riktad information till studenter som är intresserade av att studera utomlands

Efter att enkätmaterial samlats in genomförde piloten två informationsinsatser riktade till studenter som i enkäten svarat att de var intresserade av att studera eller göra VFU utomlands. Vid dessa tillfällen deltog programansvarig och internationell koordinator. Vid ett av tillfällena deltog också en tidigare utbytesstudent. Efter detta erbjöd programansvarig studenter enskilda samtal om studier utomlands. Inför ansökningstillfället 1 februari 2016 har ett antal enskilda möten med studenter ägt rum.

Arbete med kursmål och mobilitetsfönster

Ett arbete för att se över hur internationalisering berörs på de olika kurserna på programmet har påbörjats. Internationalisering är en större fråga än studenters mobilitet och något som alla behöver vara rustade för i sitt blivande yrke som förskollärare eftersom de där möter barn med olika bakgrunder.

Utveckla en termin som attraherar inresande studenter

Det finns internationella studenter inom lärarutbildningen vid Linköpings universitet. En brist är att dessa studenter i liten utsträckning läser tillsammans med ordinarie programstudenter. Inför hösten 2017 planeras ett internationellt kurspaket med syfte att attrahera studenter som vill läsa kurser riktade mot undervisning i de yngre åldrarna. I detta kurspaket kommer en kurs på förskolläraryrket att ingå. Den kommer att ges för programstudenter tillsammans med Internationella studenter.

Undervisningen sker på engelska med möjlighet till examination på svenska eller engelska. Dessutom har två nya kurser *Teaching practice for younger children* och *Fieldwork* tagits fram. Under båda dessa kurser är stu-

denterna ute i pedagogisk praktik antingen i VFU eller genom ett mindre fältarbete.

Översyn av mobilitetsfönster

Termin sex på förskolläraryrket är också en så kallad mobilitetstermin. Inom ramen för piloten har ett arbete påbörjats för att se om kurserna kan utvecklas till att ha en mer internationell prägel. Detta arbete kommer att fortsätta under våren 2016.

Sammanfattning av pilotprojektets resultat

Studentenkäten

Enkäten har bidragit till ökad förståelse för när och hur information om internationella studier ska äga rum, men resultaten behöver analyseras djupare. Resultatet visar på olika behov av förbättringsåtgärder, exempelvis att informera mer om möjligheterna till mobilitet. I samtal med studenter framgår att de får information den första utbildningsveckan, men inte så mycket mer. En annan insikt är att det är viktigt att få med studenter som deltagit i utbyte vid informationsträffar eftersom de är viktiga ambassadörer.

Enkäten har även bidragit till en förståelse till varför studenter inte är intresserade av mobilitet. Vanliga orsaker är studentens familjesituation, rädsla och osäkerhet. Är kortare mobilitet som även passar om man är förälder eller mobilitet i grupp som sommarkurser möjliga alternativ?

En annan slutsats är att den egna förförståelsen av svensk förskola som unik behöver utmanas.

Kan den bilden vara en anledning till att studenter inte väljer att åka utomlands? Vilka internationella exempel möter de under utbildningen?

Enkätsvaren visar på en osäkerhet kring vad som passar, att studenter behöver vägledning, att informationen på hemsidan behöver utvecklas och att möjliga utbyten behöver exemplifieras.

Förändring av kurser, utvecklande av mobilitetsfönster tar tid

Den nuvarande lärarutbildningens fasta struktur gör att det är svårt att hitta kurser utomlands och att förändra kurser inom lärarutbildningarna generellt. Detta är en process som måste förankras i många led.

Hinder för arbetet har varit den korta tidsperioden och bristen på studievägledare i piloten. Trots dessa hinder har piloten bidragit med användbara erfarenheter som blir viktiga verktyg i det fortsatta arbetet.

Pilot 3 – ”Lärandemål som inkluderar internationella och interkulturella aspekter samt inrättande av mobilitetsfönster” vid Lunds universitet

Så här har piloten genomförts

Piloten har planerats och genomförts vid högskoleingenjörsutbildningar inom områdena datateknik och elektroteknik med automation vid Lunds tekniska högskola (LTH), Lunds universitet under perioden 1 juni 2015 – 31 januari 2016. I piloten har följande personer deltagit: Per Warfvinge, vice-rektor för internationella frågor (projektledare), Christin Lindholm, programledare för datateknik samt elektroteknik med automation, Christina Grossmann, chef för internationella avdelningen, Thomas Olsson, pedagogisk konsult och Martin Höst, utbildningsnämndsordförande inom området elektroteknik, data och IT.

Pilotens uppdrag var att:

- Undersöka och föreslå mobilitetsfönster för en högskoleingenjörsutbildning för att tydliggöra för presumtiva studenter, studenter och lärosätets personal vilken tidpunkt/vilka kurser som lämpar sig bäst för exempelvis utbytesstudier.
- Belysa hur lärandemål för en högskoleingenjörsutbildning kan utvecklas/kompletteras med skrivningar om internationella och interkulturella lärandemål för utbildningen.

Förslag till mobilitetsfönster

Projektet har identifierat två möjligheter till mobilitet/mobilitetsfönster med kurser som är möjliga att läsa på andra universitet, i första hand termin 5 men även termin 6, bland annat examensarbete. Det är svårt att finna ett examensarbete vid ett partneruniversitet, men kan bli aktuellt om något år när LTH byggt upp ett fungerande utbyte för högskoleingenjörsstudenter.

Alumner och arbetsgivares inställning till utbyten och hur lärandemål för en specifik högskoleingenjörsutbildning kan inkludera internationella och interkulturella lärandemål

För att samla in underlag till utvecklingen av lärandemålen genomfördes två fokusgruppsamtal, ett med alumni och ett med arbetsgivare.

I fokusgruppen för alumni deltog åtta personer som utexaminerats under den senaste treårsperioden från LTH. De frågor som diskuterades var bland annat vad som är positivt respektive negativt med internationella och interkulturella kompetenser, syftet med och värdet av mobilitet samt hur de som inte deltar i mobilitet kan få del av internationella och kulturella kompetenser, se bilaga 7. Följande synpunkter framkom angående fördelarna med att delta i utbyten:

- Positiva till mobilitet.
- Bra att ha på sitt CV.
- Ger kunskap om kulturella skillnader.

- Ger kunskap om arbetsklimat och arbetsförhållanden.
- Ger kunskap i språk.
- Ger ökad förmåga att samarbeta.

Men de vill se att...

- Utbytet inte sker för lång bort så att det finns möjlighet att komma hem då och då. England och Tyskland nämndes som lämpliga länder.
- Perioden inte ska vara för lång.
- Det ska inte krävas för lång förberedelsestid.
- Det finns fasta paket som kan tillgodoräknas fullt ut.
- Examensarbeten kan erbjudas.

Fokusgruppen med arbetsgivare samlade nio personer. De diskuterade samma frågor som studenterna, se bilaga 7. Följande åsikter framkom:

- Man är mycket positiva till mobilitet.
- Internationell erfarenhet väger tyngre än betyg.
- Man väljer arbetssökande med internationell erfarenhet.
- Viktigt med erfarenhet av andra kulturer, språk och samarbete med andra länder.
- Det är viktigt att internationella och interkulturella aspekter finns med för alla studenter under hela utbildningen.

I jämförelse med vad som framkom i rapporten *Arbetsgivarens syn på utlandserfarenhet* från Svenskt Näringsliv och Internationella programkontoret⁶ var fokusgruppsdeltagarna ännu mer tydliga om värdet av internationell kompetens.

Utveckling av partnerskap och reciprocitet

Studentmobilitet bygger på ett balanserat utbyte mellan två lärosäten. Inom piloten har slutsatsen varit att engelska universitet är mest lämpade för utgående mobilitet. Orsakerna till detta är bland annat:

- En svensk högskoleingenjörsutbildning ligger på samma nivå som en engelsk bachelorutbildning i teknik.
- Utbildning på engelska utesluter inga studenter från utbyte.
- Engelska är arbetsspråk i många företag.
- Väldigt få lärosäten i exempelvis Tyskland, Frankrike och Nederländerna ger teknisk utbildning på engelska på grundnivå

Det skulle vara positivt att ha minst en obligatorisk kurs på engelska inom programmet, och det kan även finnas studenter som skulle uppskatta att genomföra sitt examensarbete med en internationell student. LTH anser att termin 6, som innehåller den obligatoriska kursen säkerhet 7,5 hp och examensarbetet 22,5 hp, skulle kunna erbjudas på engelska och kunna riktas till inresande studenter.

---

6. Arbetsgivarens syn på utlandserfarenhet, 2010, Svenskt Näringsliv och Internationella programkontoret. http://utbyten.se/Global/internationalisering/rapporter/Arbetsgivares_syn_pa_utlandserfarenhet_lowres.pdf

Sammanfattning av pilotprojektets resultat

LTH har konkreta planer på hur studentmobilitet kan införas på högskoleingenjörsutbildningarna i datateknik och elektroteknik med automation från läsåret 2016/2017.

Piloten har visat på behovet av djupare internationella och interkulturella kompetenser, men det återstår att formulera specifika lärandemål som är relevanta för en högskoleingenjörsutbildning. Utvecklingen av sådana mål kan med fördel göras i en bred krets, exempelvis inom Samverkansgruppen för högskoleingenjörsutbildningarna.

Projektorganisation

Projektet leds av Universitets- och högskolerådet på uppdrag av Regeringen. Projektansvariga är Anders Ahlstrand och Annika Ghafoori. En extern projektgrupp har knutits till projektet. Gruppen består av personer med bred erfarenhet av svenskt högskoleväsende.

Extern projektgrupp:

Linda Gerén, SUHF

Janerik Lundquist, Linköpings universitet

Anna-Lena Paulsson, Karolinska Institutet

Sandra Schriefer, SFS

Eva Skytt, Uppsala universitet

Rebecka Stenkvist, SFS

Bitte Söderberg Roth, Örebro universitet

Per Warfvinge, Lunds universitet

Per Westman, Universitetskanslersämbetet

Ingela Wiklund, Linköpings universitet

Till projektet har också en intern projektgrupp knutits:

Jari Rusanen, avdelningen för internationellt samarbete, UHR

Jöns Ahlén, avdelningen för internationellt samarbete, UHR

Nina Ahlroos, avdelningen för antagning och studentstöd och Euroguidance, UHR

Yolanda Brännström, avdelningen för bedömning av utländsk utbildning, UHR

Vid frågor om projektet kontakta:

Anders Ahlstrand

Annika Ghafoori

telefon: 010-47 004 59

telefon: 010-47 006 40

anders.ahlstrand@uhr.se

annika.ghafoori@uhr.se

UHR:s roll inom internationalisering

Universitets- och högskolerådet, UHR, är en statlig myndighet med ett brett uppdrag inom utbildningsområdet. Inom området internationalisering ansvarar myndigheten bland annat för:

- att på uppdrag av Regeringen, Europeiska kommissionen och Nordiska ministerrådet samordna – och informera om – stödprogram för internationella samarbeten och utbyten inom hela utbildningsområdet, exempelvis Erasmus+.
Läs mer på www.uhr.se och www.utbyten.se.
- att stödja och utveckla informationsutbyte om europeiskt utbildningssystem, Eurydike, och verksamhet för att stödja vägledare, Euroguidance.

- bedömning av utländsk utbildning och är säte för ENIC-NARIC Sverige som informerar om erkännande av examina och tillgodoräknanden samt om Lissabonkonventionen.
Läs mer på <https://www.uhr.se/bedomning-av-utlandsk-utbildning/>.
- att informera om studier i Sverige och utomlands samt samordna antagning till de flesta högskoleutbildningar i Sverige.

Bilagor

Bilaga 1: Studentenkät för studenter antagna till Filmprogrammet och programmet Offentlig förvaltning och ledning vid Örebro universitet

Bakgrund:

- Har du studerat på högskola/universitet tidigare? Ja/nej
- Vad för eventuell tidigare arbetslivserfarenhet har du? Fritext

Motivation:

- Vad var det som fick dig att söka till just Filmprogrammet/Offentlig förvaltning och ledning? Fritext
- Vad vill du att dina studier ska leda till? Fritext

Förväntningar:

- Vad har du för förväntningar på programmet? Fritext
- Vad har du för förväntningar på högskolestudier jämfört med tidigare studier på gymnasienivå? Fritext
- Är du intresserad av att läsa någon del av din utbildning utomlands (utbytesstudier)? Ja/nej/kanske

Tack för att du tog dig tid och fyllde i enkäten. Som du ser på schemat träffar vi er på Filmprogrammet/Offentlig förvaltning och ledning *datum/tid*. Då fortsätter vi reflektionen och planeringen av dina studier.

Med vänlig hälsning
Studievägledarna

Bilaga 2A: Introduktionskurs vid Aalto-universitet i Finland

Studieperiod

ENG-A1004 Introduktion till universitetsstudier i ingenjörsvetenskaper, 2 sp

Kod ENG-A1004   **Giltighet** 01.08.2013 -
Namn Introduktion till universitetsstudier i ingenjörsvetenskaper
Förkortning ENG-A1004

Omfattning 2 sp   **Föråldringstid**

Typ Grundstudier   **Läroämne**

Klass Studieperiod   **Antalet timmar**

Studierätt   **Bedömning** godkänd/underkänd

Rekommenderad tid för avläggandet

Ansvarig enhet Institutionen för datateknik, Institutionen för energiteknik, Institutionen för produktutveckling och produktion, Institutionen för tillämpad mekanik, Institutionen för markanvändning, Institutionen för byggteknologi, Institutionen för samhälls- och miljöteknik

Ansvarslärare namn Lärarens namn

Beskrivning

undervisningsperiod I-V (läsår 2014 - 2015)

Lärandemål

Efter att ha slutfört kursen har studeranden fått insikter i akademiska studier och vetenskapssamfundet samt i universitetet som social miljö. Han eller hon kan använda informationssystemen och informationstjänsterna som Aaltouniversitetet erbjuder sina studerande.

Studeranden känner till examensstrukturen, har funderat på målen för sina studier och sin motivation, kan planera sina studier och dra nytta av olika slags studietekniker och använda de tjänster för studiehandledning och karriärplanering som universitetet erbjuder.

Efter att ha slutfört kursen känner studeranden även till möjligheterna till internationellt utbyte som högskolan erbjuder.

Innehåll

Målet för kursen är att säkerställa att studierna kommer raskt i gång och att den studerande integreras i högskolan. Under kursens gång lär studeranden känna sitt vetenskapliga område, studierna vid Aalto-universitetet samt praxis för undervisning och studie. Han eller hon får information om rättssäkerhetsfrågor i anslutning till och reglerna för studierna (tex.examensstadgan, tentamens-

reglerna). I kursen ingår föreläsningar som är gemensamma för alla studeranden samt information om respektive huvudämnen. Studeranden får information om studierna inom sitt eget utbildningsområde i tutorgrupper.

Under kursens gång gör studeranden upp en individuell studieplan (ISP).

Metoder, arbetssätt och bedömningsgrunder

Kursen avläggs genom att vara närvarande, aktivt delta i tutorverksamheten och utföra givna uppgifter.

Studiematerial

Material för introduktionsveckan, material som föreläsarna delar ut.

Ersättande prestationer

Eng-0.1100+T-106.1110, T-106.1111

Kursens webbplats

<https://noppa.aalto.fi/noppa/kurssi/ENG-A1004/>

Bedömningskala

Godkänd/underkänd

Anmälning

Anmälning till kursen via WebOodi

Undervisningsspråk finska

Pågående och kommande undervisning

Funktioner	Namn	Typ sp	Lärare	Tidtabell
Anmälnings- tiden har slutat	Introduktion till universitetsstudier i ingenjörsvetenskaper	Kurs 2		07.01.15 -31.05.15

Kommande tentamina

Inga tentamina

Bilaga 2B: Introduktionskurs, Hanken i Finland

9999 Introduktion till akademiska studier, 1 sp

Kod	9999	Giltighet	01.01.1950 -
Namn	Introduktion till akademiska studier	Förkortning	Introduktion ti
Omfattning	1 sp	Föråldringstid	
Typ	Obligatoriska grundkurser	Läroämne	
Slag	Studieperiod	Timantal	
Studierätt		Bedömning	poäng (0-100), godkänd
Rekom. prestationstid	Första studieåret inom kandidatutbildningen.		
Ansvarig enhet	Svenska handelshögskolan		

Examinator

Namn	
------	--

Beskrivning

--

Pågående och kommande undervisning

Kursbeskrivning	<p>Kursen består av två delar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - introduktion till studier på Hanken samt studiefärdigheter - akademiskt skrivande och referensteknik <p>Under höstterminen bekantar du dig med vad som kännetecknar akademiska studier, studerandes ställning i det akademiska samfundet, studieteknik och tidsanvändning samt det praktiska med studiestarten så som kursmålan, uppgörande av läsordning, utrymmena och studentenservice. Vetenskapligt skrivande och referensteknik tränas genom föreläsningar och en skriftlig uppgift.</p>
Lärandemål	Efter avklarad kurs är du redo för akademiska studier och har beredskap att genomföra studier på universitetsnivå.
Efter avlagd kurs kan du	identifiera vad som kännetecknar akademiska studier reflektera över ditt eget lärande tillämpa studiestrategier som stöder din inläring grunderna i referensteknik
Studerandes totala arbetsmängd	27 timmar fördelat på schemalagd undervisning: 17 timmar icke-schemalagt arbete: 10 timmar
Undervisningsformer	Föreläsningar 14 timmar (introduktionsdagarna och inskriptionen är obligatoriska) Övningar och workshops 3 timmar Individuellt skriftligt arbete 10 timmar
Litteratur och undervisningsmaterial	Allt kursmaterial finns i Moodle.
Examination och bedömning	<p>Tvådelat skriftligt arbete som inlämnas via Moodle (100 %):</p> <ul style="list-style-type: none"> -A-del: övning i referensteknik (50 %) -B-del: personlig reflektion över akademiska studier och studiestrategier (50 %) <p>Prestationen bedöms enbart med vitsordet godkänd.</p>
Målgrupp	Kursen är obligatorisk inom kandidatexamen för studerande som för första gången fått en kandidatstudierätt på Hanken år 2012 eller senare.
Rekommenderad tidpunkt	Den första höstterminen inom kandidatstudierna. Studerande som inleder studierna på vårterminen kan avlägga kursen på våren.
Ytterligare information	Kursnyckeln i Moodle är intro14

Bilaga 3: Diskussionspunkter vid gruppdiskussion "Din väg till examen" som användes vid träff 1 – Tema "Här och nu", Örebro universitet

Diskussionsfrågor för studenter vid Filmprogrammet och programmet Offentlig förvaltning och ledning vid Örebro universitet.

Nedan finns två teman att diskutera kring. Under varje tema finns ett antal frågor eller påståenden som utgår från resultatet av enkäten. Frågorna och påståendena kan vara till hjälp att komma igång med diskussionen men det går också bra att lyfta fram andra frågor som känns aktuella för er. Vid återsamlingen ska någon i gruppen kort berätta vad som diskuterats och om det är något som man skulle vilja gå vidare med vid nästa aktivitet.

Motivation

- För vem läser du?
- Hur läser du?
- Vilka kunskaper hoppas du få med dig under din utbildning?
- Vad är målet med den kunskapen?
- Hur kan den användas?

Förväntningar

- Mer seriöst – vad innebär det?
- Studier på universitetet är tuffare och det krävs mer disciplin
- Mer självständigt och mer eget ansvar
- Ska vara kul – vad innebär det?
- Vägledning?

Bilaga 4: Diskussionsunderlag vid gruppdiskussion ”Min väg till examen!” som användes vid träff 2 – Tema ”Nu och framåt”, Örebro universitet

Diskussionsfrågor för studenter vid Filmprogrammet och programmet Offentlig förvaltning och ledning vid Örebro universitet.

Vad är ditt mål med studierna på Offentlig förvaltning och ledning? Är målet tydligt för dig idag eller är det något du hoppas hitta under utbildningen? I den rekommenderade studiegången för programmet finns en valfri termin. Den kan fyllas med praktik i Sverige eller utomlands, utbytesstudier eller valbar/valbara kurs/kurser om 30 högskolepoäng (hp). Syftet med denna uppgift är att börja reflektera över hur du ska planera din utbildning med tanke på dina framtida mål.

Börja med att i fem minuter fundera och skriva ner hur du tänker din studiegång. Därefter ägnar vi några minuter åt att dela med oss av våra tankar i bikupor. Bolla också tankar och idéer som ni har kring fråga 2 och 3.

1. Hur kan/ska min väg till en examen se ut?

Termin 1 H15	Termin 2 V16	Termin 3 H16	Termin 4 V17	Termin 5 H17	Termin 6 V18
Statskunskap, grundkurs 30 hp	Det offentliga uppdraget 7,5 hp, Förvaltningsekonomi 7,5 hp, Stats- och förvaltningsrätt 15 hp	Statskunskap, fortsättningskurs 30 hp	Förvaltningsfördjupning 30 hp	Valfri termin	Statskunskap, kandidatkurs

2. Vad behöver jag göra för att genomföra den väg som jag vill gå?

3. Vad behöver jag för stöd för att genomföra min väg? Från vem eller vilka?

Bilaga 5: Individuell studieplan, Hanken i Finland

17099 Individuell studieplan, 1 sp

Kod	17099	Giltighet	01.01.1950 -
Namn	Individuell studieplan	Förkortning	ISP
Omfattning	1 sp	Föråldringstid	
Typ	Obligatoriska grundkurser	Läroämne	170 Finansiell ekonomi
Slag	Studieperiod	Timantal	
Studierätt		Bedömning	poäng (0-100), godkänd
Rekom. prestationstid	Första studieåret inom kandidatutbildningen		
Ansvarig enhet	Finansiell ekonomi, Helsingfors		

Beskrivning

Kursbeskrivning	<p>Kursen består av två olika delar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • huvudämnesval och karriärplanering • uppgörande av individuell studieplan <p>På vårterminen bekantar du dig med de olika huvudämnena och karriärplanering, väljer ditt huvudämne samt gör upp en individuell studieplan (ISP).</p> <p>Kursen är obligatorisk för kandidatstuderande som antagits år 2012 eller senare. Kursen kan inte avläggas av studerande som antagits före år 2012.</p>
Lärandemål	Du har tänkt igenom och planerat dina studier, samt valt huvudämne och gjort upp en individuell studieplan.
Efter avlagd kurs kan du	kraven inom kandidatexamen och vet vilka delar examen består av reflektera över dina karriärmål, egna styrkor och färdigheter göra upp en godkänd individuell studieplan (ISP) som motsvarar dina egna karriärmål
Studerandes totala arbetsmängd	27 timmar fördelat på schemalagt arbete: 10 timmar icke-schemalagt arbete: 17 timmar
Undervisningsformer	Föreläsningar: 8 timmar Workshop: 2 timmar
Litteratur och undervisningsmaterial	Information om huvudämnena och om studieplanering på Hankens webbsida.
Examination och bedömning	- Godkänd ISP i WebOodi (50 %) - Reflektion över huvudämnesvalet i samband med ISP:en i WebOodi (50 %) Prestationen bedöms enbart med vitsordet godkänd/underkänd.
Rekommenderad tidpunkt	Första året inom kandidatstudierna.

Bilaga 6: Utvärderingsenkät för ”Din väg till examen”, Örebro universitet

Utvärderingsfrågor för studenter vid Filmprogrammet och programmet Offentlig förvaltning och ledning vid Örebro universitet.

• Vilka träffar har du deltagit i?

(Kryssa i nedan de tillfällen du varit med på).

Tillfälle 1 (september)

Tillfälle 2 (november)

Jag har inte deltagit

• Hur upplevde du tillfälle 1?

(Tema ”här och nu”, vi pratade bl.a. om universitetsstudier, förväntningar och motivation).

Mycket bra   Bra   Mindre bra   Dåligt

Kommentar:

• Hur upplevde du tillfälle 2?

(Tema ”från nu och framåt”, vi pratade bl.a. om arbetsmarknad och värdet av mobilitet samt genomförde en reflektionsuppgift kring framtida mål).

Mycket bra   Bra   Mindre bra   Dåligt

Kommentar:

• Är du intresserad av att läsa någon del av din utbildning utomlands (utbytesstudier)?

Ja

Nej

Kanske

• Har våra träffar påverkat hur du tänker kring utbytesstudier och i så fall hur?

• Har våra träffar påverkat hur du tänker kring värdet av mobilitet och i så fall hur?

• Har våra träffar påverkat din syn på hur det är att studera på universitet och i så fall hur?

• Har du önskemål om framtida aktiviteter och vad önskar du i så fall för innehåll?

Tack för att du tog dig tid och fyllde i enkäten!

Bilaga 7: Diskussionsfrågor för fokusgrupp med alumni och arbetsgivare, Lunds universitet (LTH)

Fokusgruppintervjuer

Internationella och interkulturella kompetenser inom högskoleingenjörsutbildningar

Oktober 2015

Intervjumall

Syftet med fokusgruppen är att få en bättre bild av uppfattningar om värdet av internationella och interkulturella kompetenser inom högskoleingenjörsutbildningen (arbetsgivare och alumni).

Presentation

17.00

Kort presentation av intervjuarna samt syftet med fokusgruppsintervjun.

Sammanfattande positiva intryck

17.05

Metod: indexkort

Skriv ner *ett till tre* ord som beskriver det du upplever som mest *positivt* med internationella och interkulturella kompetenser. Tänk endast positivt – vad är positivt, vilka fördelar och möjligheter finns...

Sammanfattande negativa intryck

17.10

Metod: indexkort

Skriv ner *ett till tre* ord som beskriver det du upplever som mest *negativt* med internationella och interkulturella kompetenser. Tänk endast negativt – vad är negativt, vilka nackdelar och svårigheter finns...

För- och nackdelar

17.15

Deltagarna tar del av varandras intryck (indexkorten).

Diskutera och försök enas i gruppen om fördelar och nackdelar med internationella och interkulturella kompetenser. Rangordna gärna.

Mobilitet som en del av högskoleingenjörsutbildningen

17.25

Mobilitet kan vara ett sätt att utveckla internationella och interkulturella kompetenser.

Diskutera

Er syn på viktiga syften med mobilitet

Er syn på värdet av mobilitet. Varför ska vi erbjuda studenterna möjligheten att studera utomlands?

Försök minnas hur ni själva såg på mobilitet före/efter era egna utbildningar.

Ökning av mobiliteten

17.35

(Mobilitetsmålen (Bologna): 20 %

Sverige (av avlagda examina 2012/13): 14 %)

Diskutera er syn på en eventuell ökad mobilitet inom högskoleingenjörsutbildningarna.

Intresset för mobilitet bland högskoleingenjörstudenter är klart högre än det faktiska antal som åker ut. Varför? Det finns en potential för ökning.

Diskutera!

Hur kan vi ge de studenter som inte åker ut (majoriteten) internationella och interkulturella kompetenser? Vad skulle vara önskvärt att få in i utbildningarna?

Förhoppningar och förväntningar samt råd till ansvariga

17.50

Förhoppningar och förväntningar: Diskutera och relatera till era erfarenheter från studier och arbetsliv.

Råd till universitetet: Ni får fria händer! Vad vill ni göra? Diskutera!

Universitets- och högskolerådet, UHR, är en statlig myndighet med ett brett uppdrag inom utbildningsområdet. Vi finns i Stockholm och i Visby.

Vår verksamhetsidé är att möta individers, utbildningssektorns samt myndigheters och organisationers behov av:

- stöd i samband med val av utbildning eller inträde på arbetsmarknaden.
- utveckling genom internationellt samarbete.

Universitets- och
högskolerådet

**Utbildning, utbyte och utveckling
– för alla som vill vidare**